

Van Humbeek-Piron

Provincie Vlaams-Brabant

Pierre Van Humbeeck Maria Piron

VOOR woord

Cultuurparticipatie is een tweesnijdend zwaard. Aan de ene kant is het een sociaal principe, de bekommernis zeg maar om iedereen bij het sociale leven te betrekken. Aan de andere kant is er ook een culturele of artistieke missie, namelijk de overtuiging dat kwaliteitsvolle kunst iets te zeggen heeft. Iets dat zo waardevol, intens en uniek is dat het onverantwoord zou zijn deze boodschap aan het brede publiek te onthouden.

De bekommernis om cultuurparticipatie gaat hiermee in tegen elke tendens die kunst of cultuur tot een selecte kranse van ingewijden wil beperken, of die de taal van kunst ongeschikt acht voor het brede publiek. Neen, iedereen telt mee, en de unieke zeggingskracht van kunst mag aan niemand ontzegd worden.

Net daarom ook willen we ons met de provincie niet beperken tot het bewaren van het werk van Pierre Van Humbeeck en Maria Piron. Toen het oeuvre van dit kunstenaarspaar via legaat aan de provincie werd geschonken was dat niet met de bedoeling om het weg te stoppen in een kluis. Neen, dit werk moet gezien worden, dit werk moet kunnen ademen en spreken. Daarom kan de bezoeker van het provinciehuis op meerdere plekken kunstwerken van Van Humbeeck en Piron bewonderen. Daarom ook werd een vergaderzaal naar hen genoemd, daarom ook stellen we via Kunst Online het oeuvre via het net raadpleegbaar (wat uiteraard de uitstraling en toegankelijkheid van het werk exponentieel doet stijgen).

En dan is er ook deze brochure: een beknopte maar degelijke, leesbare en aantrekkelijke presentatie van het artistieke universum van dit opmerkelijke artistieke tweespan. Lees en bewonder zou ik zeggen, want het is kunst die niets liever wil dan met u de dialoog aangaan.

Tom Troch,
gedeputeerde voor cultuur

Bernard Cardon de Lichtbuer
voorzitter "Vrienden van Pierre en Maria Van Humbeeck - Piron"

in leiding

Pierre en Maria in hun atelier in het Sint-Jorisdal, 1951

In 1969, na de dood van Maria Piron, kwam de provincie Vlaams-Brabant in het bezit van het legaat Van Humbeek-Piron. De kunstenaars, die sinds 1920 een echtpaar vormden, hadden dit al in 1963 zo bepaald. In 1926 vestigden Pierre Van Humbeek en Maria Piron zich te Leuven op de Mechelsevest, waar ze tot aan hun overlijden in resp. 1964 en 1969 woonden. Hun huwelijk bleef kinderloos.

Van 1969 tot in 2003 werden de schilderijen, tekeningen, ontwerpen voor glasramen, terracotta's ... samen met de briefwisseling, schetsen en andere archiefstukken van de kunstenaars Pierre Van Humbeek en Maria Piron voor het publiek opengesteld in het Provinciaal Museum Van Humbeek-Piron.

De vzw Vrienden van Pierre Van Humbeek en Maria Piron kreeg vorm toen Maria Piron nog leefde en de droom koesterde om de gebouwen langs de Mechelsevest in Sint-Jorisdal, die tot dan toe als woning, ateliers, kunst-salon, conferentiezaal en privémuseum dienst hadden gedaan, verder uit te bouwen tot een heus, voor het publiek toegankelijk, museum.

Zo ontstond op deze locatie een uniek overzicht van de twintigste eeuwse Belgische architectuur. De 'witte villa' werd door architect Theo van der Straeten gebouwd in een speelse stijl met rondboogdeuren en -vensters, een scherpe pannendakcombinatie en witgekalkte muren. In 1933 lieten ze door architect Louis Mispelter een tweede gebouw (later 'het Blokhuis' genoemd) optrekken. Hij werkte in een kubistisch-modernistische stijl die aansloot bij de ideeën van het Bauhaus. Beneden bevond zich een bediendewoning, op de eerste verdieping een woonappartement en op de tweede verdieping een atelier met dakterras-veranda met gezicht op de stad. In 1961 trok architect Victor Gaston Martiny, toenmalig hoofdarchitect van de provincie Brabant in opdracht van de provincie, drie trapsgewijs opgestelde paviljoenen op. De tuin werd door de Provinciale tuinbouwschool heraangelegd tot park.

Dankzij de niet-aflatende inspanningen van de Vrienden en de financiële en personele inbreng van de provincie kon de droom van Maria Piron stap voor stap gerealiseerd worden, onder andere door de bouw van een derde paviljoen en door het uitwerken van begeleidende teksten bij de oeuvres van beide kunstenaars. Dit resulteerde in de uitgave van de 'ACTA Pierre en Maria Van Humbeek -Piron', een

Witte Villa

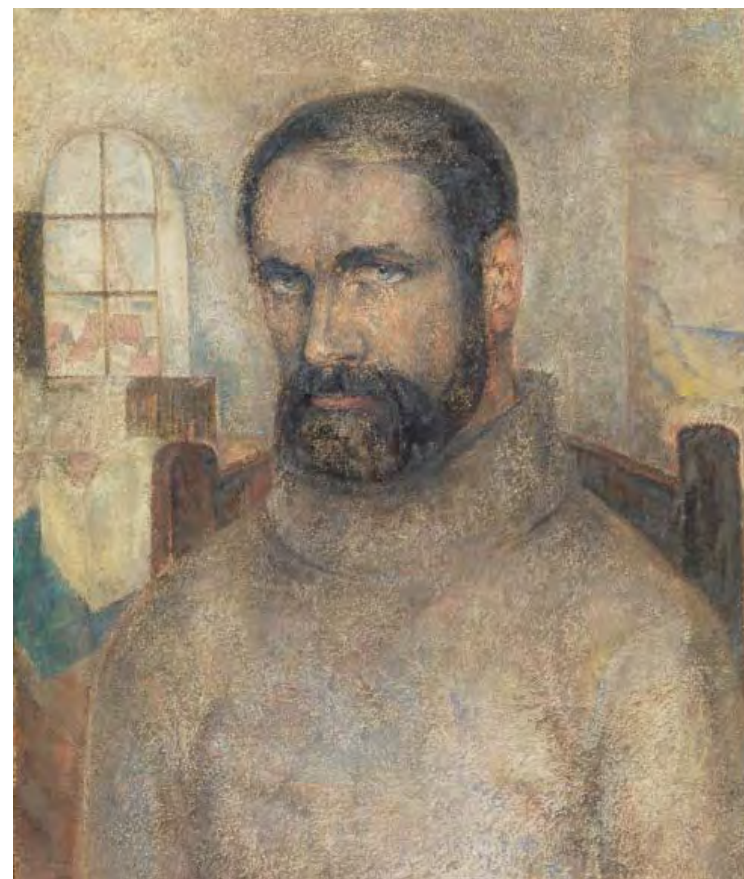
Blokhuis

tijdschrift waarin artikels, recensies en tentoonstellingen betreffende de collectie van de kunstenaars opgenomen werden.

De toenmalige 'bestendige deputatie' van Brabant organiseerde met medewerking van de Vrienden in de loop der jaren wisselende retrospectieve tentoonstellingen die telkens andere aspecten van het oeuvre van Pierre Van Humbeek en Maria Piron belichtten. De collectie werd bewaard, bestudeerd en ontsloten voor het publiek.

Nu het Provinciaal Museum sinds 2003 gesloten is en de gebouwen in 2006 verkocht werden, valideert de provincie Vlaams-Brabant de aandacht voor de artistieke erfenis in samenwerking met de Vrienden op een andere, maar daarom niet minder intensieve wijze: enkele werken worden grondig gerestaureerd. Het archief werd toegankelijk gemaakt door de overdracht aan het KADOC. De vormingslokalen in het provinciehuis dragen de naam van beide kunstenaars met een wisselende presentatie van hun oeuvre. Tevens wordt de gehele collectie gedigitaliseerd en raadpleegbaar gemaakt voor het publiek. Ook de realisatie van deze brochure hoort thuis in deze reeks.

De korte biografie van beide kunstenaars, waarmee deze brochure aanvangt, richt zich uiteraard vooral op hun activiteiten als kunst- en cultuurbeoefenaars en -liefhebbers. Daarna volgt een overzicht van hun oeuvre met aandacht voor de ontwikkelingen en inspiratiebronnen.

PVH, Zelfportret Pierre Van Humbeek 1927, olieverf op doek

bio grafie

Jeugd en opleiding

Pierre Van Humbeek werd geboren te Brussel op 27 april 1891. Als zoon van een decoratieschilder was Pierre's interesse voor tekenen, schilderen en ontwerpen als vroeg gewekt. Zijn talent bleek al snel en hij ging studeren aan de Academie van Sint - Joost - ten - Node en daarna aan de Academie voor Schone Kunsten van Brussel. Hij kreeg er les van vandaag internationaal bekende kunstenaars zoals Emile Fabry voor tekenen, Jean Delville voor schilderen, Constant Montald voor decoratief schilderen en Victor Rousseau voor beeldhouwen. Zijn werk werd geapprecieerd door de jury en dat leverde hem tweemaal een eerste prijs (in 1907 en in 1910) en een vervolmakingsbeurs op. Die beurs wendde hij aan om naar Parijs op studiereis te gaan.

In 1914 stuurde hij 'Parsifal' in voor het Lentesalon in Brussel, waar het de aandacht van critici en kunstenaars trok.

Kort nadien vertrok hij naar het front, waar hij tot 1919 als verpleger gewonden verzorgde. Deze ervaring, de confrontatie met ellende, lijden en dood, uitte zich in zijn werken van na 1919.

Maria Piron werd geboren op 19 april 1888 te Philippeville (Namen). Langs moederszijde behoorde zij tot een oud Luiks adellijk geslacht. Haar vader was afkomstig uit de Ardennen.

Ze bracht haar jeugd door in de Ardennen en te Leuven.

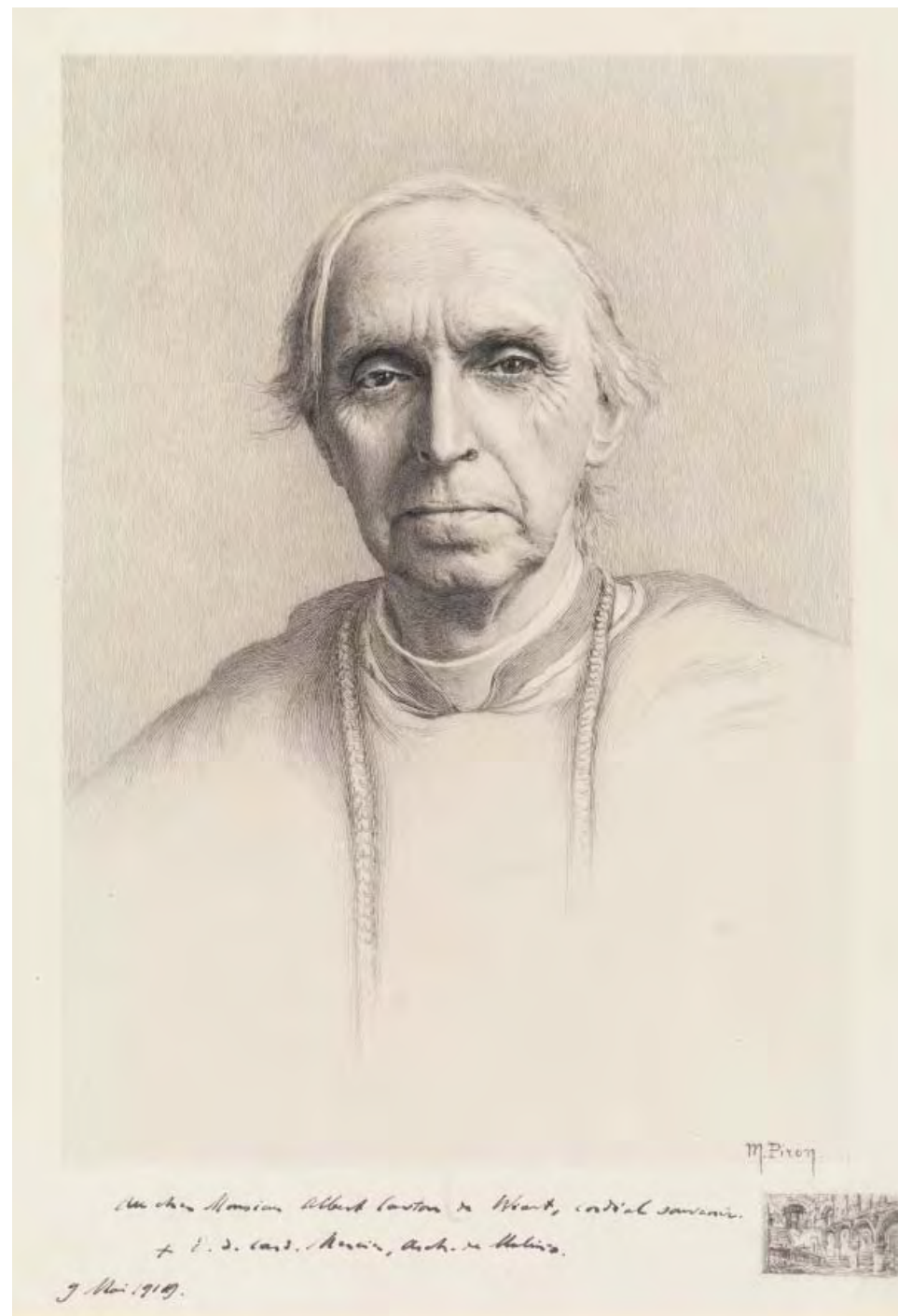
Aan de Leuvense academie kreeg zij les van Omer Dierickx. Nadien ging Maria naar de Academie voor Schone Kunsten van Brussel. Daar kreeg zij in 1905 les van Auguste Danse (grafiek), Emile Fabry (schilderkunst en tekenen) en Jean Delville (schilderkunst).

Vanaf 1910 tot 1948 gaf Maria les in verschillende scholen, onder andere tekenles aan de Provinciale Normalschool te Leuven (vanaf 1924). Verschillende cursusteksten, voorbereidingen en illustratiemateriaal bleven in het archief bewaard. Brieven getuigen dat Maria om haar inzet, haar kunde en haar talent door de werkgevers geapprecieerd en bewonderd werd.

Van 1914 tot 1918 werkte zij als verpleegster aan het front.

Tussen 1910 en 1920 legde Maria zich intensief toe op het graven van portretten (o.a. van Kardinaal Mercier). Ze hanteerde voornamelijk de droge naald- en de etstechniek.

'Livre d'Or' van de 'Société populaire de gymnastique' van Brussel, als 'hommage aux membres soldats qui ont pris part à la guerre 1914-1918' getekend "Van Humbeek Pierre/Caporal Brancardier Infirmier", 1919, pastel (In Flanders Fields)

MP, Kardinaal Mercier, 1917, ets, (privéverzameling) ook uitgebracht als postzegel in 1932 (© BELGIUM POST)

Leuven

In 1920 huwden Pierre Van Humbeeck en Maria Piron. Dankzij Maria maakte Pierre in Leuven kennis met de abt van de Benedictijner abdij van Keizersberg, Bruno Destrée. De gesprekken met deze charismatische figuur leidden tot werken die op religieuze onderwerpen geïnspireerd zijn. Pierre's deelname aan Salons voor religieuze kunst in Antwerpen en Brussel bleef niet onopgemerkt.

Het feit dat het huwelijk kinderloos bleef, zou later van invloed blijken te zijn op Pierre's onderwerpkeuze.

Kort na hun huwelijk, moest Maria om gezondheidsredenen (problemen met de ogen) de grafiek stoppen. Ze heroriënteerde zich en richtte zich vanaf dan op pastels en olieverfschilderkunst.

Hoewel geen van beide kunstenaars uit Leuven afkomstig was, hebben ze er zich sterk verankerd. Pierre Van Humbeeck kreeg er een aantal openbare opdrachten.

PVH, La procession à Notre Dame: les vieux (Scherpenheuvel), 1925, houtskooltekening

Dat de restauratie van het werk van Omer Dierickx (beschadigd tijdens de Tweede Wereldoorlog) voor de Universiteitshallen van Leuven, in 1947 aan Pierre werd toevertrouwd was een logische keuze. Hij was vertrouwd met het werk van Omer Dierickx, leraar van Maria Piron, en had de kunstenaar zelf nog gekend.

In 1933 e.v. werd hem door de bestendige deputatie van de provincie Brabant de decoratie van de zittingzalenvan het Leuvense Justitiepaleis toevertrouwd (in 1933 de zaal van de Correctionele Rechtbank met 'La Vie dans l'Ordre', in 1939 de zaal van het Vredegerecht met 'Les Loisirs de l'Homme', in 1951 de zaal van de Burgerlijke Rechtbank met 'Ceux qui ne seront jamais jugés' en in 1956-1959 de zaal van het Handelsrecht met 'L'Expansion Commerciale'). De opdracht voor de provinciale Normalschool te Leuven vond plaats in 1934; het betrof een decoratief paneel.

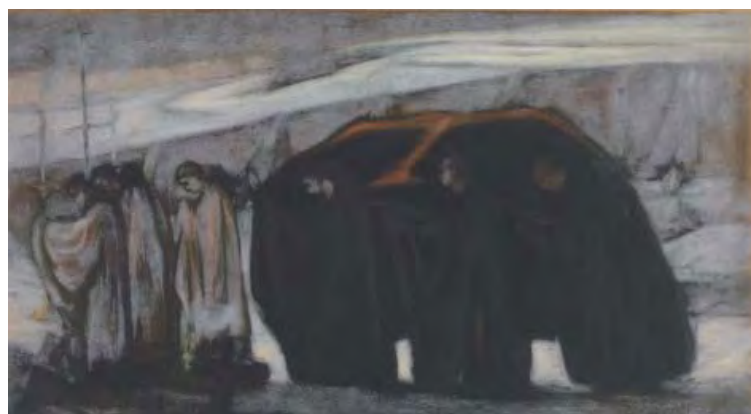
PVH, Les loisirs de l'homme - ceux qui ne seront pas jugés (3 ontwerptekeningen), 1939, grafiet

Zeebrugge

In 1926 ontdekten ze het reilen en zeilen aan de kust en dat weerspiegelde zich in hun werken (zie kadertekst bij het onderdeel Oeuvre Pierre Van Humbeeck).

MP, Terre fervente - Tour légendaire le long du canal (Lissewege), s.d., pastel

PVH, Enterrement de Dom Bruno Destrée, 1929, pastel

PVH, Zeebrugge - après la pluie, 1929, houtskooltekening

PVH, De man der zee, 1926-27, olieverf op doek

PVH, Au départ, 1929,
houtschooltekening

PVH, Cassettes de marins, 1929,
houtschooltekening

PVH, Au travail à Zeebrugge, 1929,
houtschooltekening

PVH, Vie de Pêcheur esquisse, 1929, olieverf op doek

PVH, Un colporteur - Musicien ambulant, 1924, olieverf op paneel

Italië

Een rondreis in Italië (1928) liet Pierre en Maria toe de Italiaanse Oude Meesters zoals Piero della Francesca te ontdekken. Bovendien werd hun aandacht getrokken door het bijzonder, mediterrane licht.

Ardennen

In Bonnerue (provincie Luxemburg), een klein dorpje in de Ardennen (waar familie van Maria Piron woonde), bouwden Pierre en Maria in 1930 een landhuis. Vanaf dan brachten ze er jaarlijks hun zomers door (zie kadertekst bij het onderdeel oeuvre Maria Piron).

Bij de werken die Maria maakte tijdens deze jaarlijkse vakanties kreeg het in Italië herontdekte licht in al haar nuances opmerkelijk veel aandacht.

Samen met de Franse priester Jules Monchanin, die ze tijdens een retraite hadden leren kennen, richtten ze in 1937-1938 de ateliers op voor Kunst en Regionale Ambachten te Banneux. De ateliers stonden onder de auspiciën van het Mater Dei Instituut van de zusters Annucciaten van Banneux. De lessen en de presentaties van de wer-

ken van de studenten vonden in het jaar van oprichting in de lokalen van deze school onderdak. Maria werkte voor deze opleiding zelf verscheidene cursussen uit. Het plan was om er lessen schilderen, beeldhouwen, keramiek, religieus textiel, glasmaanvervaardiging op het programma te plaatsen. Jammer genoeg kreeg dit initiatief door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog geen kans.

Dezelfde priester Monchanin moedigde hen aan in hun overwegingen om een spirituele vereniging op te richten. In 1939 ontstond 'Art et Louange'. Deze beweging organiseerde maandelijks lezingen en conferenties rond thema's die kunst en religie met elkaar in aanraking brachten. Vooral Maria speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van dit initiatief.

PVH, Familie Lambert, 1937, olieverf op doek

 CONFERENTIES

Uit hun uitgebreide collectie boeken (verzamelwerken over kunst, kunstmonografieën, thematische kunstboeken (bv. psychognomie), boeken over (kunst)ambachten, over Oosterse, Egyptische, Griekse kunst...) en muziek en uit hun oeuvre blijkt de brede, culturele interesse en de Christelijke levenshouding van Pierre en Maria. Kunst en schoonheid zijn symbolen van het goddelijke, lezen we in 'Le plaidoyer pour l'art (vivant)' dat onder redactie stond van Pierre en Maria. Als korte inleiding op de verzamelde teksten, plaatsten ze het filosofische 'doorheen het zichtbare van de waarneembare dingen komen tot de liefde voor onzichtbare dingen'. De voordrachten die ze op regelmatige basis te Leuven organiseerden, behandelden dan ook thema's die kunst in relatie brengen met andere disciplines. Vanaf 1930 brachten ze de zomers in de Ardennen door en keerden ze voor de winter terug naar hun eigendom op de Mechelsevest. Tijdens die winters te Leuven vonden verscheidene conferenties plaats, handelend over culturele, spirituele, godsdienstige, filosofische en wetenschappelijke onderwerpen en over de interferenties van deze verschillende domeinen met elkaar. Per jaar organiseerden ze 5 à 8 bijeenkomsten.

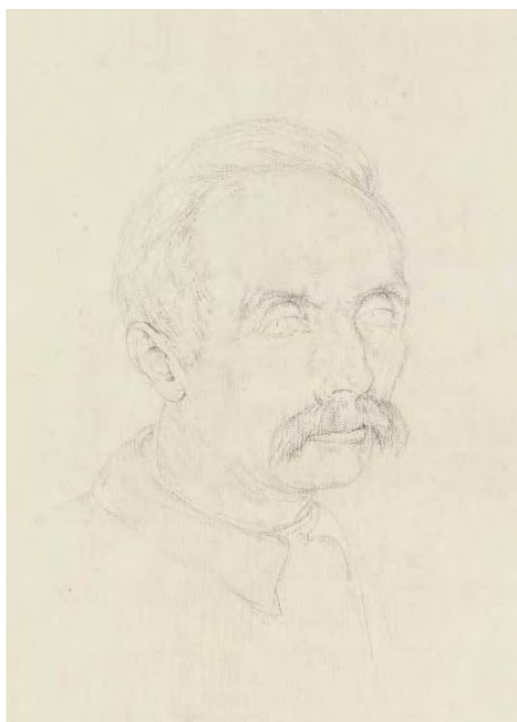
Deze conferenties brachten telkens prominente figuren bij elkaar. Enkele namen: Stanislas Fumet, Pater Sertillange, Abt Monchanin, Pierre Nothomb, René Schwob, Kardinaal Van Roey, prof Dondeyne...

Op deze conferenties, in hun ateliers gehouden, werden naast vrienden en professoren tevens studenten uitgenodigd, die ook bij hen muziek kwamen beluisteren. De in het archief bewaarde briefwisseling die ze vanuit Leuven voerden, biedt een inzicht in hun opvattingen, hun interesses en hun contacten met figuren uit de toenmalige actuele Belgische artistieke wereld (onder andere: Emile Claus, Eugeen Laermans, Jozef Muls, Jacob Smits, Georges Minne).

Nog in 1939 startte Pierre met het uittekenen van plannen voor een kapel te Soignies (provincie Henegouwen). Enkele jaren later, in 1942, ontwierp hij een glasraam voor een kapel te Mabompré (provincie Luxemburg), waarvoor hij tussen 1957 en 1959 ook decoratieve panelen schilderde.

In de jaren '40 van de twintigste eeuw werden Pierre en Maria corresponderend lid van de Société Royale des Beaux-Arts de Belgique en van de Académie Luxembourgeoise.

Beiden stierven ze te Herent; Pierre Van Humbeek in 1964, Maria Piron in 1969.

PVH, Julien Lambert, 1937, tekening

PVH, Valérie Lambert, né Mignon, 1937, tekening

Het oeuvre van Pierre en Maria Van Humbeeck-Piron

Pierre Van Humbeeck

De evolutie in het werk van Pierre Van Humbeeck kan in verschillende fasen opgedeeld worden, gelinkt aan bepaalde gebeurtenissen in zijn leven.

Tijdens zijn jonge jaren ontwikkelde hij een decoratief - realistische stijl (fase 1), die ongetwijfeld onder invloed stond van zijn vader, die als decoratieschilder werkzaam was. Hij tekende graag en veel en het was dan ook logisch dat hij naar de Academie van Sint-Joost en daarna naar de Academie voor Schone Kunsten van Brussel zou gaan. Tijdens zijn opleiding ontplooidde hij zijn decoratieve stijl, vooral onder stimulans van Montald. Delvillés lessen vertaalden zich in een idealisering van het geschilderde gegeven en een aandacht voor het mysterieuze en het sacrale. Het onderricht door Fabry onderschreef diezelfde hang naar idealisering en mysterie. Aan de Academie voor Schone Kunsten van Brussel ontving Pierre in 1907 een eerste prijs met onderscheiding voor Decoratieve Schilderkunst en in 1910 een gedeelde eerste prijs voor Esthetica en Decoratieve Schilderkunst.

Een vervolmakingsbeurs stelde hem in staat de klassieke kunst in het Louvre te Parijs te gaan bestuderen. Het archief bevat enkele interessante schetsboeken van deze studiereis. Tijdens diezelfde reis werd hij gefascineerd door de fresco's van Puvis de Chavannes. De symbolistische werken van deze kunstenaar stralen een grootsheid uit, maar ook een religieus gevoel. Die mens -overstijgende grootsheid, dat religieuze gevoel en een daarmee samenhangende zoektocht naar de weergave van het innerlijke bleven ook in het verdere oeuvre van Pierre Van Humbeeck een belangrijke rol spelen.

PVH, Etude Parsifal, couleur, aquarel, 1914

Zijn werk 'Prélude à Parsifal' houdt het midden tussen decoratief symbolisme en prerafaëlitisme (de prerafaëlieten reageerden tegen modernisering en industrialisering en schilderden werken die tegelijkertijd realistisch en idealiserend waren - realistisch door observatie en detailweergave, idealiserend in onderwerp- zoekend naar eenvoud en naar vroomheid). Zoals eerder vermeld, zond Pierre het werk in voor het Lentesalon in 1914, waar het succes oogstte.

Na de Eerste Wereldoorlog boorde hij een nieuw thema aan en verliet hij het idealiserende en symboliserende van zijn vorige werken. Het menselijk lijden werd zichtbaar en haast voelbaar in zijn langgerekte, uitgemergelde figuren met grote starende ogen en in zware, donkere kleuren. Hij tekende ze met een nerveuze toets en een gevoelige lijntekening. Misschien ontleende hij die starende blik aan zijn opleiding bij symbolistische kunstenaars als Delville. Maar veeleer laat een vergelijking met bv. werken van Gustave Van de Woestijne zich opdringen.

Deze fase in zijn oeuvre wordt zijn 'Brabantse periode' genoemd (fase 2).

De tekeningen en schilderijen uit deze tijd tonen armen, afgepeigerde arbeiders en boeren, het lijden, maar ook de waardigheid van de gewone mens, portretten en religieuze onderwerpen in een realistisch-expressionistische stijl. Op het Salon voor religieuze kunst in Antwerpen vielen zijn tekeningen 'goede herder', 'Apostel van het geloof' en 'Apostel van de liefde' op. Enkele jaren later, in 1924, trok hij met zijn triptiek 'Procession aux chandelles-Scherpenheuvel' aandacht. De overwegend sombere tinten contrasteren met de wit geklede meisjes op het centrale paneel en met de grillige vlammen van de kaarsen die door magere ouderlingen gedragen worden. Zijn trefzekere en scherpe lijntekening en de weloverwogen compositie van kleur en vorm geven het werk een meditatieve uitstraling, die perfect aansluit bij het thema.

Zijn geaquarelleerde houtskooltekeningen werden in 1926 op unaniem positieve kritiek onthaald. Ze vormden het hoogtepunt van het Salon voor Christelijke kunst te Brussel.

Stuk voor stuk zijn dit werken die getuigen van een sociaal realisme dat op het eind van de 19de en aan het begin van de 20ste eeuw opmerkelijk aanwezig was in de kunstproductie (Constantin Meunier, Eugene Laermans, Léon Frédéric). Dit neemt niet weg dat in deze werken tegelijkertijd een haast mystieke sfeer verweven zit en dat ze bovendien een duidelijke voorbode van zijn expressionistische stijl zijn.

In diezelfde periode maakte hij sculpturen van naakten. Net als in zijn tekeningen en schilderijen, valt zijn oog voor de lijn op: de curve van een rug, de ronding van een schouder... Pierre had nooit de bedoeling om sensualiteit tot uitdrukking te brengen; de lijn en de vorm dienden om puur en eenvoudig weer te geven wat hij zag, weliswaar met specifieke aandacht voor de innerlijke bewogenheid van zijn model.

PVH, Homme à l'écuelle, 1930, houtskool en aquarel

DE KUST

In 1926 raakten Pierre en Maria bij een verblijf te Zeebrugge gefascineerd door de kuststreek, waarvan het harde vissersbestaan, maar ook de prachtige natuur hen trof. Deze indrukken uitten zich in hun tekeningen en schilderijen.

Deze 'eerste Vlaamse periode' (fase 3) in het werk van Pierre toont expressionistisch weergegeven zeelui. Het zijn massieve figuren met veelal opvallend grote ogen, buiten de normale verhoudingen, in een palet van aardkleuren (cf. St.-Martens - Latem met Permeke en Van de Woestijne).

In de werken van Maria vertaalde de fascinatie zich in landschappen en in dorps-, haven- en strandgezichten. Sinds het verblijf te Zeebrugge tekende Maria sfeervolle tafereelen van boten, havens, vlakke landschappen, schilderachtige dorpjes en stadjes (Brugge) en molens van West-Vlaamse bodem. In tegenstelling tot haar echtgenoot koos Maria dus voor de weidse natuur, de grootse architectuur, de verlaten havens. Zelden werden in deze werken personen weergegeven.

Na de reis naar Italië in 1928 koos Pierre voor een nieuwe drager: hij schakelde over van vetpapier naar canvas.

Tussen 1928 en 1930 werd zijn werk synthetischer en abstracter, maar bleef de inspiratie voor onderwerpen afkomstig uit het vissersleven. Zijn palet klaarde op, ongetwijfeld was Pierre nog onder de indruk van het klaar mediterraan zonlicht uit Italië.

Dit deel van zijn oeuvre wordt als zijn 'tweede Vlaamse periode' (fase 4) beschouwd. ('Vertrek van de vissers', 'de doop van de schuit')

PVH, Baptême ou 'La Barque', 1929, houtskool

PVH, Les bonnes tartines, 1946, olieverf op doek

In de jaren 1934-1940 kan opnieuw een accentverandering in zijn oeuvre waargenomen worden. Dit is zijn 'Ardeense periode' (fase 5) (Zie kadertekst bij het onderdeel oeuvre Maria Piron).

Geleidelijk aan ging zijn aandacht meer en meer uit naar het tekenen en schilderen van kinderen: spelende kinderen, werkende kinderen, (fruit) etende kinderen, lachende kinderen, ernstige kinderen... ('Jonge werker', 'De lekkere boterhammen', 'Het meisje aan de fontein'...) Deze 6de fase liep door tot aan zijn overlijden.

De Franse regering sprak haar waardering uit door Pierre in 1937 een ereteken 'Officier d'Académie' uit te reiken. In hetzelfde jaar maakt hij de illustraties voor 'Les Mystères du Rosaire', dat door uitgeverij Desclée de Brouwer werd verdeeld.

PVH, Les enfants Kesch, 1946, olieverf op doek

Maria Piron

Het oeuvre van Maria startte met pentekeningen, etsen en drogenaaldetsen. Een aantal indrukwekkende portretten dateren uit deze eerste fase in haar oeuvre: Edgar Tinel, Kardinaal Mercier, Hassan Carton de Wiart, Ernest Solvay... Met dezelfde technieken registreerde Maria ook verschillende plekjes in en rond Leuven: landschappen, ruïnes en interieurs... In 1914 maakte ze een reeks met als onderwerp de ruïnes van Leuven. (fase 1)

MP, Hassan Carton, 1917, ets (privécollectie)

PVH, Valérie Mignon: épouse Lambert, s.d., olieverf op doek

MP, Paysage avec peupliers, 1924, pastel

MP, En mer, barques à Zeebrugge, 1928, krijt op papier

MP, Village d'Ardenne "Bonne Rue", 1944, olieverf op doek

Tussen 1923 en 1930 maakte Maria pastels van Brabantse kerken, boerderijen en landschappen. Dit wordt haar Brabantse periode genoemd (fase 2). Haar werken uit deze periode werden als 'somber lyrisme' omschreven.

Haar eerste tentoonstelling hield Maria Piron in 1924. Er volgden kort nadien nog 3 andere tentoonstellingen, te Brussel en Antwerpen. De getoonde werken waren doordrongen van een gevoeligheid voor het weidse, het grootse van de natuur. Maria gebruikte daartoe composities die ze met sterke diagonalen en zwenkende lijnen opzette. De zware, soms sombere kleuren werden in contrast gebracht met kleine, heldere accenten.

De kennismaking met Zeebrugge luidde een Vlaamse periode in Maria's oeuvre in (fase 3). Net als haar echtgenoot liet zij zich dus inspireren door dit voor hen 'nieuwe' gegeven (zie kadertekst bij het onderdeel oeuvre Pierre Van Humbeek).

De eerste duotentoonstelling van Pierre en Maria vond plaats in 1928 in de Cercle Artistique te Brussel.

Vanaf 1930 werkte Maria meer en meer met olieverf. Voordien werkte zij bij voorkeur met pastels en daarom hebben haar olieverfcomposities eenzelfde korrelig aspect. Dit effect kreeg zij door haar doeken eerst een ruwe, witte grondlaag te geven en ze dan met lichte, kleine verftoetsen te beschilderen.

MP, Cimetière à Ollomont-Nandrin, 1933, olieverf op doek

MP, A l'orée du bois de lichens, 1946, olieverf op doek

MP, Mabompré, s.d., pastel

MP, Tilleuls en automne sous la pluie, 1949, olieverf op doek

ARDENNEN

Vanaf 1930 werden de Ardennen na de Brabantse en West-Vlaamse werken een nieuwe inspiratiebron.

Haar schilderij werd luchtiger en ze zocht naar een versobering, wat in een soms dromerige, poëtische sfeer resulteerde, maar vooral ook een contemplatieve kracht uitstraalde... De beperkte kleurcontrasten, de keuze voor uitgestrekte weiden of oude bomen, en de afwezigheid van levende wezens - op nu en dan enkele koeien op de achtergrond na - droegen hiertoe bij.

Bij Pierre gingen de Ardeense dorpsbewoners en voornamelijk de kinderen vanaf 1934 de voornaamste plaats innemen op zijn tekeningen en doeken. Tijdens de zomervakanties in Bonnerue, koos Pierre aanvankelijk nog voor een uitlenging van de figuren in een nog zeer expressionistische stijl. De eenvoud van de dorpelingen en het haast primitieve karakter van het leven in het dorpje vormden het hoofdthema van deze werken. Telkens valt het onschuldige en de zuiverheid op, zelfs het haast etherische van deze jonge personages, telkens met grote helblauwe ogen. Dit wordt vooral benadrukt door enerzijds de uitgepuurde en zuivere tekenstijl, anderzijds het haast transparante van de figuren. Weg zijn de sombere aardkleuren: geel, wit en helder blauwgrijs overheersen het sobere palet. Ook de lijntekening is ten opzichte van zijn eerdere werken sterk gereduceerd: een vibrerende maar rake lijn.

Tijdens en na de Tweede Wereldoorlog doken enkele motieven steeds weer in haar werk op: de Heilige Maagd, de huisjes van het Begijnhof (Leuven, Brugge) en Leuvense architectuur.

De werken van Maria vallen op door de rust en eenvoud die uitgaat van hun ingetogen karakter.

Hoewel op een andere manier en met andere onderwerpen, is het eigenlijke thema van Pierre en Maria, zeker vanaf 1930 steeds meer in verband te brengen met hun gevoel voor mystiek en spiritualiteit; hun werken getuigen van een zoektocht naar het weergeven van vergeestelijking. In die zin evolueren Pierre en Maria beiden van een interesse voor het mysterieuze naar een interesse voor het mysterie van alles wat bestaat, leeft en is.

Pierre en Maria stelden meermaals samen tentoon te Leuven, Brussel, Antwerpen, Aarlen en namen deel aan groepstentoonstellingen in dezelfde steden.

Beiden werden regelmatig uitgenodigd om als juryleden op te treden in academies en scholen of bij wedstrijden.

slotbeschouwingen

De oeuvres van Pierre Van Humbeeck en Maria Piron zijn nauw met elkaar verweven en gekleurd door een aantal onverwachte wendingen en (schijnbare) paradoxen.

Beiden kregen ze een academische vorming, werden er opgemerkt door hun docenten; Pierre door zijn decoratieve schilderijen en Maria door haar etsen, maar gingen nadien een heel eigen weg, wat betreft techniek en onderwerpskeuze. Pierre realiseerde slechts af en toe nog in opdracht grote decoratieve panelen. Maria schakelde wegens oogproblemen over op het werken met olieverf en pastel. Zij verliet het portret dan voor landschappen. Binnen de onderwerpskeuze is opnieuw een paradox merkbaar, vooral dan in het werk van Pierre: enerzijds koos hij ervoor bonkige zeelui weer te geven, grof en ruw geschilderd of getekend, anderzijds schilderde hij -later- in een transparante, 'zachte' stijl onschuldige kinderen.

Het oeuvre van Maria vertoont in die zin een grotere continuïteit en consistentie: landschappen en architecturale gezichten overwegen.

Ze namen hun kunstenaarschap ernstig, maar traden niettemin weinig publiek op. Ze namen deel aan enkele bescheiden tentoonstellingsinitiatieven en verkochten via een eigen netwerk zonder zich echt op de kunstmarkt te (willen) profileren. Het commercieel aspect stond niet op hun voorplan. Ze zochten uiteindelijk vooral naar een 'verinnerlijkt' en 'zuiver' schilderen en tekenen; aansluitend bij hun geloofsovertuiging wilden ze in hun werk het materiële overstijgen en verwijzen naar (de grootsheid van) de schepping. In de nationale kunstscène zijn evoluties merkbaar die zich gelijktijdig in de oeuvres van Pierre en Maria voordoen: de aandacht voor het decoratieve, het symbolisme, het idealisme, het realisme, het expressionisme. Daaruit en uit hun briefwisseling met andere kunstenaars- blijkt hun gevoeligheid voor het toenmalige hedendaagse kunstgebeuren. Ondanks die actuele kijk positioneerden ze zich niet als voortrekkers in de nationale kunstwereld en beperkten ze zich voornamelijk tot Brusselse en Waalse (Aarlen) tentoonstellingen; de waardering van tijdgenoten blijkt uit opdrachten en uit uitnodigingen om deel te nemen aan tentoonstellingen of om op te treden als jurylid.

Op internationaal vlak heeft het echtpaar een significante rol gespeeld door het organiseren van conferenties met onderwerpen van levensbeschouwelijke aard. Ze nodigden daarbij telkens vooraanstaande figuren als spreker uit.

Het langdurig en gezamenlijk werk van een kunstenaarsechtpaar vormt als geheel een grote zeldzaamheid. Dankzij het legaat van talrijke werken, bewaard door de provincie Vlaams-Brabant en van hun uitgebreide archief en briefwisseling, consulteerbaar in het KADOC, kan het werk bestudeerd worden. Met dit legateren wensten Pierre Van Humbeeck en Maria Piron hun spirituele boodschap ook na hun dood verder uit te dragen.

bibliografische lijst

Het legaat is raadpleegbaar op www.kunstbezitvlaamsbrabant.be
Het archief kan geconsulteerd worden op aanvraag bij het KADOC

Bouillon, G. *Pierre Van Humbeeck* in: *Savoir et Beauté* jg. 42 nr. 1, p. 2467, 1962.

Brucher, R. *Pierre et Maria Van Humbeeck-Piron*, Vieux-Virton, 1960.

De Bendère, R. *Pierre et Marie Van Humbeeck*, Kortrijk, 1927.

Fanuel, F.R. *La Vie dans l'Ordre*, z.p., 1966.

Halfants, J. *Een Brabants landschapsschilder* in: *Brabant* 4, pp. 2-5, 1967.

Halfants, J. *Twee Brabantse schilders: het kunstenaarsechtpaar Pierre Van Humbeeck en Maria Piron* in: *Vlaams-Brabant* 4, pp. 28-29, 1998.

Sartenaer, J. *Le Musée Van Humbeeck-Piron te Leuven* in: *Brabant* 6, pp. 14-23, 1969.

Soreil, A. *Dessins de Pierre Van Humbeeck-Hommage posthume à un poète-peintre de l'Ardenne* in: *La Vie Wallonne* 38, 1964.

Van Cauwerlaert, G. *Het Museum Van Humbeeck- Piron te Leuven* in *Brabant* 5, pp. 20-29, 1968.

Van Hemelryck, J. *Het Provinciaal Museum Van Humbeeck-Piron te Leuven*, Leuven, z.d.

Van Hemelryck, J. *Pierre Van Humbeeck (1891-1964) twintig jaar na zijn overlijden*, Leuven, 1984.

Le musée Van Humbeeck-Piron, communiqué par l'A.S.B.L.

'Les Amis de Pierre et Marie Van Humbeeck', Leuven, 1969.

Engels, Robin en Halfants, Jacques (2002) *'Van kunstenaarsite tot verkaveling'* in de Nieuwsbrief 20 van het Leuven Historisch Genootschap, P10.

Engels, Robin (2005) *Het perceel Van Humbeeck-Piron: een waardevol stuk stadslandschap uit de onbekendheid gelicht* in: *Jaarboek van het Leuven Historisch Genootschap*.

Notities, krantenartikels, briefwisseling uit het archief; raadpleegbaar in KADOC.

met dank aan:

KADOC: Patricia Quaghebeur, adjunct-afdelingshoofd publieke diensten en informatica en Greet De Neef, adjunct-afdelingshoofd archief.

In Flanders Fields museum Ieper, Jan Dewilde, conservator en Frederik Vandewiere, registrator.

colofon

Deze brochure is een uitgave van de provincie Vlaams-Brabant, dienst cultuur, in samenwerking met de Vrienden Pierre en Maria Van Humbeek Piron ter uitvoering van de overeenkomst over het beheer van het legaat.
Bij de illustraties zijn de originele, meestal franstalige titels, vermeld. De illustraties met PVH verwijzen naar Pierre Van Humbeek en MP naar Maria Piron.

Redactie

Evelien Prové, lic. archeologie
Bernard Cardon de Lichtbuer, voorzitter van de Vrienden van Pierre en Maria Van Humbeek Piron
Jo Rombouts, diensthoofd cultuur provincie Vlaams-Brabant
Egide Rabau, kunstadviseur provincie Vlaams-Brabant

Teksten

Evelien Prové, lic. archeologie

Fotoverantwoording

KADOC Leuven
Provincie Vlaams-Brabant
Bernard Cardon de Lichtbuer
Postzegels & Filatelie Uitgiften © BELGIUM POST
In Flanders Fields museum Ieper
Reprografie van de kunstwerken: Roscan bvba, Johan Geleyns, Herent

Vormgeving

Grafische dienst provincie Vlaams-Brabant

Oplage

500

Informatie

dienst cultuur 016-267670
www.kunstbezitvlaamsbrabant.be

Verantwoordelijk uitgever

Marc Collier, provinciegriffier, Provincieplein 1, 3010 Leuven
Wettelijk depot: D/2009/8495/03

bibliografische lijst

Deze brochure is een uitgave van de provincie Vlaams-Brabant, dienst cultuur, in samenwerking met de Vrienden Pierre en Maria Van Humbeek Piron ter uitvoering van de overeenkomst over het beheer van het legaat.

Bij de illustraties zijn de originele, meestal franstalige titels, vermeld. De illustraties met PVH verwijzen naar Pierre Van Humbeek en MP naar Maria Piron.

Redactie

Evelien Prové, lic. archeologie

Bernard Cardon de Lichtbuer, voorzitter van de Vrienden van Pierre en Maria Van Humbeek Piron

Jo Rombouts, diensthoofd cultuur provincie Vlaams-Brabant

Egide Rabau, kunstadviseur provincie Vlaams-Brabant

Teksten

Evelien Prové, lic. archeologie

Fotoverantwoording

KADOC Leuven

Provincie Vlaams-Brabant

Bernard Cardon de Lichtbuer

Postzegels & Filatelie Uitgiften © BELGIUM POST

In Flanders Fields museum Ieper

Reprografie van de kunstwerken: Roscan bvba, Johan Geleyns, Herent

Vormgeving

Grafische dienst provincie Vlaams-Brabant

Oplage

500

Informatie

dienst cultuur 016-267670

www.kunstbezitvlaamsbrabant.be

Verantwoordelijk uitgever

Marc Collier, provinciegriffier, Provincieplein 1, 3010 Leuven

Wettelijk depot: D/2009/8495/03

colofon

Het legaat is raadpleegbaar op www.kunstbezitvlaamsbrabant.be
Het archief kan geconsulteerd worden op aanvraag bij het KADOC

Bouillon, G. Pierre Van Humbeeck in: *Savoir et Beauté* jg. 42 nr. 1, p.2467, 1962.

Brucher, R. Pierre et Maria Van Humbeeck-Piron, *Vieux-Virton*, 1960.

De Bendère, R. Pierre et Marie Van Humbeeck, Kortrijk, 1927.

Fanuel, F.R. *La Vie dans l'Ordre*, z.p., 1966.

Halfants, J. Een Brabants landschapsschilder in: *Brabant* 4, pp. 2-5, 1967.

Halfants, J. Twee Brabantse schilders: het kunstenaarspaar Pierre Van Humbeeck en Maria Piron in: *Vlaams-Brabant* 4, pp.28-29, 1998.

Sartenaer, J. Le Musée Van Humbeeck-Piron te Leuven in: *Brabant* 6, pp. 14-23, 1969.

Soreil, A. Dessins de Pierre Van Humbeeck-Hommage posthume à un poète-peintre de l'Ardenne in: *La Vie Wallonne* 38, 1964.

Van Cauwerlaert, G. Het Museum Van Humbeeck- Piron te Leuven in *Brabant* 5, pp. 20-29, 1968.

Van Hemelryck, J. Het Provinciaal Museum Van Humbeeck-Piron te Leuven, Leuven, z.d.

Van Hemelryck, J. Pierre Van Humbeeck (1891-1964) twintig jaar na zijn overlijden, Leuven, 1984.

Le musée Van Humbeeck-Piron, communiqué par l'A.S.B.L. 'Les Amis de Pierre et Marie Van Humbeeck', Leuven, 1969.

Engels, Robin en Halfants, Jacques (2002) 'Van kunstenaarsite tot verkaveling' in de Nieuwsbrief 20 van het Leuvens Historisch Genootschap, P10.

Engels, Robin (2005) Het perceel Van Humbeeck-Piron: een waardevol stuk stads-landschap uit de onbekendheid gelicht in: *Jaarboek van het Leuvens Historisch Genootschap*.

Notities, krantenartikels, briefwisseling uit het archief; raadpleegbaar in KADOC met dank aan

KADOC: Patricia Quaghebeur, adjunct-afdelingshoofd publieke diensten en informatica en Greet De Neef, adjunct-afdelingshoofd archief.

In Flanders Fields museum Ieper, Jan Dewilde, conservator en Frederik Vandewiere, registrar.
